

0 ka boloka jang metsi

More Matshediso

Lefapha la Metsi le Kgeleloleswe mo dingwageng tse di fetileng le lekile ka natla go fedisa tiro e e neng e saletse morago ya go tsenye-tsa baagi metsi, mo nageng ya Aforika Borwa ka bophara, malapa a dimasepala di kgonneng go a tlamela ka metsi a fitlha go 68%.

Motlatsatona wa Metsi le Kgeleloleswe Rre David Mahlobo a re matsapa ano ke ka ntlha ya mafaratlhatlha a a onetseng, go se dire ga ona le go se tlhokomelwe ga di-dirisiwa tsa metsi mmogo le matsholo a a sa tsamaisiweng ka tshwanela a go tsenyetsa malapa metsi mmogo le matsholo a go samaganweng le ona ga jaana a diporojeke tsa go tsenya mafaratlhatlha.

“Ke selo se se re tshwenyang thata fa re bona tlamelo ya metsi e re sa tlwaelang gore e a tle e nne le matsapa e simolola go nna le matsapa,” o tthalositse jalo.

Mo dinageng tse di senang metsi a mantsi, Aforika Borwa e eme mo maemong a naga ya bo 30 mo dinageng

tsotlhe mo lefatsheng tse di senang metsi a mantsi. Bontsi jwa metsi a naga ya rona e nang le ona ke a a tswang mo puleng, mme ka ntlha ya fa naga eno pula e e nang mo go yona e fetiwa ke ya dinaga tse dingwe mo lefatsheng ka ngwaga ka 40%, naga eno gantsi o fitlhele e tlhela metsi.

Le fa go le jalo, lefapha leno le na le dikgopolo tse di ka go tlabang botlhale gore o boloke metsi.

Go boloka metsi mo o nnang gone kgotsa mo o dirang gone

- Se tlogele o buletse metsi fa o tlhapa sefatlhago, meno kgotsa o tlosa ditedu kgotsa maboa ka legare, nna o ntse o tima pompo.
- Go tlhapela mo šawareng sebaka sa metsotso e le metlhano ka letsatsi go tla dira gore o dirise kotara ya metsi a ka metlha o a dirisang fa o tlhapela mo bateng e kgolo ya go tlhapela, mme seno ka beke se tla dira gore o boloke dilitara tsa metsi di le 400.
- Go tlhapa ka šawara go dirisa dilitara di ka nna 20

tsa metsi ka motsotso, mme go tlhapela mo bateng e kgolo ya go tlhapa go dirisa magareng ga dilitara di le 80 le di le 150 mo bateng e nngwe le e nngwe fa o tlhapa. Fa e le gore wena o gapeletsega go tlhapela mo bateng e kgolo, o seke wa e tlatsa ka metsi.

- Se nne o ntse o bulela metsi a go tsamaisa leswe kwa ntlwanaboithusetsong go sa tlhokagale. Latlhela ka mo motomong wa ditlakala thišu e e sa dirisedi-wang go ikgogola mmogo le ditshenekegi le ditlakala tse dingwe go na le gore o di tsamaisa ka metsi mo ntlwanaboithusetsong. Gangwe le gape fa o tsamaisa leswe ka metsi mo ntlwanaboithusetsong o dirisa dilitara tsa metsi di le 12.
- Fa o na le ntlwanaboithusetsotso e e tsamaisang leswe ka metsi mme go na le mo e dutlang metsi gone, e baakanye gonne fa o sa dire jalo mo ngwageng e tla senya metsi a le kanaka dilitara di le 100 000.
- Dirisa “metsi a a dirisi-tsweng” — ano ke metsi a go tlhapilweng ka ona, a go tlhatswitsweng ka ona le a mangwe a a seng kotsi go tsamaisa leswe ka fa ntlwanaboithusetsong.
- O se tlatse peepee metsi a go thumelwang mo go ona mo malapeng kgotsa wa dirisa metsi a mantsi go tlhatswa mafelo a go thumelwang mo go ona ka fa lapeng.
- Diketlele tsa go bedisa metsi ga di a tshwanela go tlatsiwa peepee, mme di tshwanetswe go tshelwa metsi a a lekanetseng tiro e a tla dirisiwang mo go yona. Seno se tla dira le gore motho a se duelele madi a mantsi a go reka motlakase.
- Tlhatswa sejanaga sa gago ka metsi a kgamelo go na le go se gasa ka metsi. Fa e le gore o gapeletsega gore o se gase ka metsi, tlhomela molongwana wa go gasa metsi ka go a sonaga. Fa o gasa metsi o ka iphitlhela o senya metsi a a kanaka dilitara di le 30 ka motsotso yo mongwe le yo mongwe.
- Balemirui ba tshwanetse go dira bonnete jwa gore didirisiwa tsa bona tsa temothuo tse di nang le botlhole tsa go koba ditshenekegi ga ba di dirise

gaufi le metswedi e e leng teng ya metsi.

- Batho ba tshwanetse go dira bonnete jwa gore mo ba nnang ga ba tshilafatse dinoka kgotsa mafelo a a gaufi le dinoka.

Go boloka metsi mo tshimong

- Nosetsa dijalo tsa gago ka makuku mo mosong kgotsa maitseboa fa mogote o se bogale jalo.
- Ka gale fa o sena go apaya mae ka metsi, se latlhe metsi a teng, a bee e re fa a sena go rurufala o a tsee o nosetse dijalo tsa gago ka ona. Dijalo tsa gago di tla itumela gonne metsi ao a na le dikotla tse di tswang mo dikgapetleng tsa mae ao.
- Metsi a pula a a tshologang ka marulelo le ona a ka go tswela mosola fa o ka a boloka mo ditankeng mme wa nosetsa tshimo ya gago ka ona.
- Dirisa “metsi a a dirisi-tsweng” — ano ke metsi a go tlhapilweng ka ona, a go tlhatswitsweng ka ona le a mangwe a a seng kotsi go nosetsa tshimo ya gago. 

Go bona tshedimo-setso ka botlalo, etela www.dws.gov.za